

EL MAS CASADEMUNT
DEL BRULL

*De mas a sanatori i a casa
d'espiritualitat*

ANTONI PLADEVALL I FONT

Aquest treball és un apartat o capítol del llibre, ja pràcticament redactat, sobre *El Brull, la Castanya i Viladrover. Tres fites històriques d'un terme montsenyenc*.

El mas Casademunt, situat a cosa d'un quilòmetre de distància, vers el ponent del centre parroquial i administratiu del Brull, és una fita històrica remarkable dins d'aquest terme montsenyenc, pel seu passat històric i per la seva presència física i artística en l'espai.

Com s'ha posat de manifest en altres indrets d'aquest llibre, fou sempre un dels masos més importants del terme, i els seus hereus i fills han tingut un paper destacat en el passat històric del terme. És també el mas que ha experimentat més vicissituds històriques, sobretot en el decurs dels darrers cent anys, i per això li dediquem un apartat especial.

Com a la majoria dels masos, se'n desconeix l'origen. El seu nom sembla indicar l'existència d'una Casa-d'avall, però aquesta no l'hem trobada en la documentació. Casademunt consta al segle XIII amb el nom llatinitzat de *Domo superior*, però els seus hereus li diuen sempre *Casademon*, *Casadamunt* o *Casademunt*. En realitat el seu nom històric és Casademunt de Vilagestosa; al mateix terme del Brull hi havia un altre Casademunt, anomenat Casademunt de Torrents, situat vers la Castanyera i la Morera.

La primera referència coneguda fins ara és del 1279, quan Pere de *Casademont* es reconeix súbdit de la Pabordia de Gener, que era l'administració de la catedral de Vic, encarregada d'assegurar la manutenció dels canonges o cabilde catedralici durant el mes de gener. Tota la vella documentació que aquí utilitzem es guarda a l'Arxiu Capitular de Vic, calaix 17, o de la Pabordia de Gener; la més antiga al volum 2 dels seus pergamins.

La Pabordia de Gener inicialment era senyora del mas i fins de les seves persones, cosa per la qual, el 21 de gener de 1331, Maria, filla de Pere Grau, es fa súbdita del paborde de gener amb motiu d'haver-se casat amb Simó de Casademont, home propi de la pabordia. En un capbreu del 1347 consta que el

mas Casademunt havia de pagar a la pabordia, cada any, un cens de 12 sous, 5 gallines, un parell de capons, 7 quarteres d'ordi i una quartera i 6 quartans de bon blat.

A partir del segle XV el mas Casademunt es va configurant com un dels masos més forts del terme. Així consta que el 1432 Pere de Casademunt, hereu del mas, havia obtingut una carta de franquesa o de redempció de la subjecció personal o remença de la pabordia mitjançant el pagament de dos capons o 10 sous per persona, i també des d'aleshores ell i els seus successors consten com a batlles de sac o recaptadors dels béns de la Pabordia de Gener als termes del Brull i de Seva. També sabem pels capbreus del segle XV i posteriors, que s'havien unit a la seva propietat les terres dels antics masos Rossell o Rosselló, d'Olmera d'amunt i Olmera d'avall i Aregall, deshabitats des de mitjan segle XIV. Més tard, els hereus del mas ampliarien la finca amb altres adquisicions, com la que va fer Jaume Casademunt el 16 de febrer de 1645, quan va comprar als germans Jaume i Josep Sala, de la Sala del Brull, les terres dels tres masos rònecs, anomenats la Fàbrega, Puigserguis i Freixer, que els Sala tenien sota diferents dominis, per 200 lliures (Arx. mas Sala).

El mas Casademunt, tal com el veiem avui dia, és el fruit de moltes ampliacions i reformes, fetes bàsicament entre els segles XVII i finals del XIX. Avui se'ns mostra com un gran casal quadrat o rectangular, cobert a quatre vessants, però amb ampliacions en la part posterior, una galeria afegida, dues torrelles angle i obertures emmarcades de bona pedra rogenca i ben tallada; algunes són noves o reformades, sobretot a la golfa o tercera planta. La moguda història del mas, sobretot des del 1890 ençà, explica una bona part de les reformes, sobretot quan els Pons la convertiren en un gran casal residencial. És molt notable la decoració de ceràmica vidriada o rajola, amb plafons amb motius religiosos i florals que decoren l'entrada i altres estances importants de l'edifici.

És probable que dintre l'edifici s'hi inclogui una bona part de l'edifici o renovació del mas que va fer executar el 1485 l'hereu Joan Casademunt i que va dur a terme el mestre de cases francès Joan Ribera, que es diu fill de la terra de Guieria, del bisbat de Limoges, del regne de França.

Com que no és corrent trobar contractes d'obres de masos del segle XV, extractem el que es va fer en el dit any 1485 entre l'amo de Casademunt i el mestre de cases francès. Aquest va pactar que «jo vos e acabar tota aquella obra de mon hoffici, ço és les parets foranas de sa casa equal que aquelles que són novas, però en dita Casadamont pot fer tirar las dites parets fins lo forn, e tinga de fer dos megans lo un fins a teulada e l'autro fins a sostra. Item més li dec posar la grau. Item més quatra portals dos de cambra en mig de dita grau e lo forà. Item més embigar los sostres e la teulada e la cobrí. Item fer la chamineya e la lar. Item més fer lo sostre de la coyna de rejola e lo sostre de la cambra del selier de guig e almira, e so que y fa a rebatra de dintra, e la casa rebatra de fora

El Mas Casademunt (Foto: A. Pladevall)

e dintra so que rebrà e volrà. Item més tres fenestras, doas al mingador e 1.ª a la cambra. Item més l'ayguiyera e lo forn. Item més tres portals de cors ma de pedrapicada (A.Diocesa Vic. «Manual de l'any 1415 al 1482 del Rnd. Rector del Brull» s.f.).

El document és molt llarg i té pactes de termini d'obra, però no hi consta el preu, només es diu que aquest «figura en la carta debitoria largo modo».

Com ja hem indicat, és difícil destriar a l'edifici actual de Casademunt l'obra de cada segle, però és evidentment fruit de moltes etapes de construcció.

La documentació vigatana i la de l'arxiu del Brull permetria fer una geneologia molt completa dels Casademunt, però aquesta no té cabuda en aquesta monografia. Destaquem només que al llarg dels segles del XVI al XVIII tingué una vida floreixent, i a cada generació hi consta un o més sacerdots amb càrrecs a la diòcesi de Vic i fora d'aquesta, com els de canonges de Vic o rectors del Brull, Centelles, Taradell, etc. Els hereus de Casademunt van erigir a l'església parroquial del Brull la capella i altar de Sant Josep, on tenien la sepultura o vas sepulcral del mas; també van crear a l'altar un benefici o personat que tenien els fills del mas que es dedicaven a la vida sacerdotal.

Durant diversos segles Casademunt, amb l'Estanyol i el Grau de Viladrover, eren els propietaris més grans del terme. Entre els hereus del mas destaquen per la seva activitat en Jaume (1640-1652), en Joan (1664-1692) i en Josep Casademunt (1692-1701). Durant els segles XVIII i XIX destaquen en Fèlix (1760-1786), en Ramon (1805-1830), en Tomàs (1839-1867) i un altre Ramon Casademunt que trobem documentat entre els anys 1852 i 1876. Gairebé tots foren en algun moment alcaldes del Brull. A partir d'inicis del segle XIX els hereus de Casademunt comencen a crear censals per obtenir diners i es noten els primers símptomes de decadència en la tradicional opulència del mas. En temps del segon Ramon, o sigui vers el 1870, la família passava algunes temporades a Vic, on tenien una casa parada.

Avançat el segle passat, Tomàs i Ramon Casademunt comencen a vendre terres, drets i, finalment, en una data que no hem trobat exactament però que cal situar entre el 1880 i el 1890, els Clavell, de Seva, mas del qual havien esdevingut amos per herència familiar, car es cognomenaven Clavell i Casademunt. Van vendre la propietat a Alexandre Maria Pons i Serra, amo també de l'Estanyol.

L'ETAPA SENYORIAL

L'Alexandre Maria Pons, casat amb Maria Bofill, que era un gran financer amb diners i participació en empreses navilieres i altres negocis, i que era també vicecònsol de Xile, va emprendre tot seguit notables obres de millora i embelliment en l'estructura i el mobiliari del mas, i el va convertir en un lloc de festes, trobades, recepcions i residència d'amics i familiars. Anys enrere vàrem veure en poder de Mn. Josep Coma, el darrer rector resident del Brull, un Llibre d'honor de la família Pons, iniciat poc abans del 1890, on hi havia escrits, dibuixos i dedicatòries en diferents idiomes, que els convidats de Casademunt adreçaven al seu amfitrió. Entre ells n'hi havia de bisbes i nobles, d'artistes i financers.

Una mostra de la magnificència que l'Alexandre Maria Pons va voler donar a Casademunt és la construcció de la gran església dedicada al Sagrat Cor, amb la casa annexa per al seu capellà, que va construir davant del seu mas, en lloc dominant, i que ha esdevingut, amb el seu esvelt atri campanar, tot de pedra i color vermellós, una silueta característica del paisatge del Brull.

L'església del Sagrat Cor és un edifici gòticomodernista, o neogòtic amb sol·lucions modernistes, que es va construir entre el 1892 i el 1895. L'any 1895 es trobava ja del tot llesta, com ho indica una carta del dia 10 de juliol del dit any, redactada en llatí i dirigida a la Congregació de cardenals de Roma, en què els demanava permís per a celebrar la missa i tenir exposició del Santíssim

«a la gran capella pública, que sota el títol del Sagrat Cor de Jesús, acabava d'edificar».

Aquesta carta i altra documentació referent a aquesta capella es guarda a l'Arxiu de la Secretaria del bisbat de Vic, a la capsa *Brull*, on hi ha la documentació més moderna relacionada amb aquesta parròquia. El Sr. Pons escriuria la carta amb el consentiment del bisbe de Vic, Dr. Josep Morgades, puix que aquest, amb una carta o rescripte del 5 d'agost del mateix any 1895, autoritzava que se celebrés missa a la capella del Sagrat Cor cada diumenge, amb exposició del Santíssim, i que es pogués fer el mateix els primers divendres de cada mes.

Enlloc hem trobat el nom de l'autor o arquitecte que va dissenyar aquesta capella, però diferents indicis porten a creure que fou l'arquitecte Enric Sagnier i Villavechia (1858-1931), autor de moltes cases senyoriales i d'esglésies, entre les quals el Temple Expiatori del Sagrat Cor del Tibidabo, que va començar el 1902 i que va acabar el seu fill Josep Maria Sagnier i Vidal. Confirma això el fet que l'arquitecte Sagnier treballava i estava molt relacionat amb els jesuïtes, els quals aleshores anaven a passar cada any un mes a l'Estanyol, l'altra casa o residència dels Pons.

La documentació parroquial del Brull fa esment d'aquesta residència estival dels jesuïtes diferents vegades. Trobem que el 28 de juliol de 1898, el senyor Alexandre Maria Pons sol·licita al bisbat, amb el beneplàcit del rector del Brull, Mn. Jaume Vilaró, que el jesuïta Lleonard de la Roca pugui erigir un viacrucis a l'església del Sagrat Cor del Brull, i el 1899 el mateix rector es queixa al nou bisbe de Vic, Josep Torras i Bages, del fet que ell hagi de dir cada diumenge dues misses i que els jesuïtes en celebrin moltes cada diumenge a Casademunt sense ajudar-lo.

Un altre document, del 2 d'agost de 1905, en què el Sr. Pons sol·licita i obté permís per tenir reserva del Santíssim a la seva església particular, ens diu que aleshores vivia permanentment a la casa de la capella el capellà Francesc Torrents, del bisbat de Mallorca, per la qual cosa sol·licita renovació de llicències i el títol de *capellà* de la dita església o capella. La manca d'acord del rector del Brull, va fer que es renovessin les llicències però que no es concedís cap títol jurídic al capellà de Casademunt, puix que el rector estava queixós perquè li prenia feligresos i amb els seus tocs de campanes anul·lava els de la parròquia del Brull; el bisbat prohibia per això que es toquessin les campanes de Casademunt si no es feia amb l'acord del rector del Brull.

Nous documents dels anys 1905, 1907 i 1910 ens parlen de renovació de llicències i de l'ampliació del permís de celebració amb exposició del Santíssim per les festes de la Mare de Déu d'Agost i de la Mercè. També consta que el 7 de desembre de 1907 els feligresos del Brull i de Viladrover, presidits pel seu batlle Josep Grau i els rectors de les dues parròquies, van fer una processó i missa

d'acció de gràcies a aquesta capella per haver-se acabat «la febre tifoidea» que havia atacat durament el municipi.

Segons les notícies que hem pogut recollir, les festes i l'esplendor de Casademunt van continuar fins als volts del 1922.

EL SANATORI DEL MONTSENY

No sabem amb certesa l'any de la mort del Sr. Alexandre Maria Pons, però amb ell es cloïa l'etapa més brillant o senyorial de Casademunt. Això succeïa entorn el 1920. En morir el Sr. Alexandre va deixar una nombrosa fillada. Va heretar Casademunt el seu fill gran, Isidor, el qual alguns anys després va traspassar-lo o cedir-lo, es diu que com a fruit d'una juguesca, al seu germà Ignasi Pons i Bofill. L'Estanyol el va heretar el fill Alexandre, però també per mort o cessió seva va passar pocs anys més tard al fill Josep Maria, que el va posseir fins fa pocs anys. De les filles que va tenir, la Mercè Pons i Bofill va esdevenir per matrimoni la mestressa del mas Sors de Seva.

Al mas Casademunt hi anava vinculada una gran propietat, que incloïa els masos i les terres del Sarrà, les Illes, Can Rovira o Rovireta, Can Pasqual, el Maset i Can Corominas. També s'hi va afegir la finca de Santandreu, vinculada tradicionalment a la propietat del mas Estanyol, abans dels marquesos de la Cuadra.

Amb la crisi dels anys vint, la brillantor financera de la família Pons havia perdut l'empenta de finals de la centúria anterior. Això fou causa que l'Ignasi Pons, propietari de Casademunt, no pogués mantenir el ritme dels seus pares i aviat entrés en contacte amb el Dr. Lluís Rosal i Catarineu per convertir el mas, ampliant-lo amb annexos, en un sanatori antituberculós.

La tuberculosi pulmonar, malaltia que feia estralls des de l'època de la plena industrialització i que era molt contagiosa, va esdevenir una preocupació greu, per la qual cosa en pocs anys el país s'omplí de sanatoris per aïllar els malalts i assajar mètodes de curació, sobretot pel contacte amb la natura. Entre els primers s'hi compten el de Torrebonica de Terrassa (1911), un a Olost (1913) i el de Santa Coloma de Gramenet (1918), tots de caire públic. Del mateix tipus, se'n volia erigir un al Montseny a partir del 1928, segons s'exposa a les «Monografies del Montseny» (1996), pàgs. 120-135, el qual però no passà del projecte. Entorn el 1930 començà una etapa d'erecció de sanatoris privats entre els quals destaquen, en un reduït espai geogràfic, el del Brull o del Montseny (1930), el de la Mare de Déu de les Victòries de Mas Badó (1931) i el de Puig d'Olena (1933).

Consta que el 1930 ja es feien obres per adaptar la Casademunt per a sanatori, alhora que s'aixecaven casetes o edificacions auxiliars per a consultori i

aïllament d'alguns malalts. El 13 de novembre del mateix any 1930, el Sr. Ignasi Pons demanava renovació de llicències o permís per a poder celebrar de nou a la capella del Sagrat Cor, dient que ja s'havia netejat de mobles i altres coses que havien fet que durant alguns anys no s'hi pogués celebrar.

El bisbat concedí el permís, d'acord amb l'informe favorable del rector del Brull, Mn. Francesc Baralló. Sembla evident que això es féu per a facilitar la instal·lació a Casademunt d'una comunitat de sis germanes de la Consolació, la congregació religiosa dedicada molt especialment a l'assistència dels malalts, fundada a Tortosa el 1858 per Rosa Molas i Vallvé.

El Dr. Rosal va pactar amb Sor Letícia de Jesús Monzonis, superiora de la casa mare i noviciat de Tortosa, el 9 de desembre de 1930, la vinguda de les sis religioses, les quals residien ja a Casademunt pels mesos de març o d'abril de l'any 1931. Ens confirma això la petició que el 3 de febrer de 1931 va fer el mateix doctor Lluís Rosal, que firma «metge major i director del Sanatori del Montseny», al bisbat de Vic, perquè es poguessin celebrar dues misses a l'església del Sagrat Cor, una matinal per a les religioses que s'havien d'instal·lar al lloc i l'altra més tard, per als malalts i els residents al sanatori.

L'estada d'aquestes religioses al sanatori fou molt curta, poc més d'un any, puix que deixaren la casa a finals de maig del 1932, després de fer una carta al bisbe de Vic en què justificaven la seva partença en el fet que no s'havien complert els pactes i les condicions fets pel desembre de 1930. La raó principal que donaven era la promiscuïtat i la poca moralitat dels malalts i altres abusos que posaven en perill la vida espiritual de la comunitat.

Segons el cens municipal de 1936, en aquell any residien al sanatori 43 persones, d'elles 23 malalts, d'edats compreses entre els 19 i 33 anys. Aleshores només residia allà el metge Domènec Coll i Rovira, però tres altres metges de fora hi anaven per assistir els malalts. El nombre de gent que servia al Sanatori era de 19 persones, entre el quals dos infermers i 5 cambres (Arx.Mn. Brull. Padró de 1936).

El Sanatori, que en algun moment va tenir una trentena de malalts, va començar a funcionar a inicis del 1931. La primera persona que hi morí fou Carles de Fortuny i Miralles, baró d'Esponellà, notable escriptor, autor de moltes novel·les de to naturalista i costumista (vegeu GEC. 11, 1987, pàgs. 271-272). Morí a 58 anys, el 15 de juny de 1931, d'hemorràgia cerebral traumàtica, i fou portat a enterrar a Barcelona.

Per falta de la documentació interna del sanatori, que no sabem si es guarda o a on, ens ha calgut recórrer als llibres de defuncions i altres notícies conservades a l'Arxiu municipal del Brull per poder donar una breu síntesi d'aquesta notable institució. Així, en els llibres d'òbits trobem tres altres defuncions el 1931, 5 el 1932, 5 el 1933 i xifres que van entre cinc i vuit defun-

cions els altres anys; l'any que hi hagué més defuncions fou el 1940, amb 19 morts, conseqüència segurament de les seqüeles de la guerra civil.

Cal advertir, tanmateix, que la gent que residia al sanatori era normalment gent de classe mitjana i alta; entre els difunts trobem advocats, tres o quatre metges, gent del comerç, funcionaris, un catedràtic, bastants estudiants, mestresses de casa, noies joves sense professió declarada, etc. La majoria eren de Barcelona o poblacions properes, però també hi ha gent d'altres regions d'Espanya i un sud-americà.

Entre els malalts hi hagué gent coneguda com el poeta i escriptor Bartomeu Rosselló i Porcel, nascut a Palma de Mallorca el 1913, que morí al Brull els vint-i-cinc anys, el 5 de gener de 1938. És un escriptor molt notable tot i la seva curta vida, com es pot comprovar amb la GEC, 20 (1988) pàg. 31. Actualment canta poesies seves Maria del Mar Bonet. Bartomeu Rosselló visqué poc temps, un mes escàs, al sanatori, puix que vingué molt malalt, i estigué enterrat al Brull fins que al 21 de gener de 1958, vint anys després de la seva mort, les seves restes foren traslladades al cementiri d'Arenys de Mar.

Menys conegut, però també notable, el jove pintor artista d'Olot Vicenç Soler i Jorba moria al sanatori el 26 d'agost de 1949. Altres hi visqueren algun temps, com el pintor Josep Mompou i Dencause, germà del músic Frederic Mompou, artista destacat que hi residí els anys 1935-1937 (GEC, 15, 1988, pàgs. 302-303) o bé l'il·lusionista Càrtex, germà de l'artista Joan Camprubí o Joan Capri, i altres persones destacades.

L'HOTEL DEL BRULL

Un parell d'anys després d'iniciat el sanatori, o sigui el 1933, es va veure la necessitat de construir proper a aquest un lloc on es poguessin allotjar els familiars que anaven a visitar els seus parents malalts. Així va néixer el Brull-Hotel, més tard també convertit en sanatori, sobre la carretera de Seva al Brull, actualment de Seva a Palautordera pel Collformic.

Va construir-lo el veí de Seva Josep Crivillé i Ciurana, que el va regentar amb la seva família fins a l'any 1958, en què el van vendre a la comunitat de religioses de Jesús i Maria del carrer de Casp, que el va convertir en residència estival.

Per a la seva construcció, en Crivillé va comprar el terreny a Ignasi Pons i Bofill, un xic més amunt de les Illes, en lloc elevat i airejat. Al mateix any 1933, per conveni fet entre Josep Crivillé i Ignasi Pons, van fer una conducció d'aigua de Riudeboix o Font de Faig, de la qual s'aprofitarien el sanatori i l'hotel, i també cediren una ploma d'aigua gratis a l'ajuntament.

Vista del campanar (Foto: A. Pladevall)

La propaganda inicial del Brull-Hotel el presenta com a «casa especialitzada per a persones convalescents, amb magnífiques habitacions amb aigua freda i calenta» i «lloc privilegiat per a fer bones cures de repòs».

El padró del 1936 ens diu que vivien a l'hotel en Josep Crivillé i la seva família, composta de cinc persones, una criada i nou dispesers, cap dels quals figura amb la condició de malalt, en aquell moment, però aviat les coses van canviar. L'augment de la tuberculosi pulmonar al final de la guerra civil i els primers anys de la postguerra van fer que la família Crivillé, d'acord amb la direcció del sanatori de Casademunt i amb el seu mateix quadre mèdic, s'admetessin malalts menys greus i acabés l'antic Brull-Hotel per anomenar-se Sanatori del Brull, restant per al de Casademunt el nom de Sanatori del Montseny.

Tot això ho confirmen els llibres de defuncions del municipi del Brull, on consten les primeres defuncions de clients de l'hotel l'any 1938. Entre el 1938 i el 1940 hi moriren sis persones de tisi pulmonar, i a les partides s'hi fa constar primer el nom d'Hotel, ben aviat el d'Hotel Sanatori i a partir del 1944 el de Sanatori del Brull. Segons informació de la família Crivillé, ara resident a Seva, era un lloc menys luxós i més barat que el sanatori de Casademunt, però el quadre mèdic era pràcticament idèntic. El sanatori de l'hotel mai no tingué més de deu o dotze malalts.

Si hem de jutjar pels llibres de defuncions, l'hotel deixà de funcionar com a sanatori entre el 1952 i el 1953, pràcticament al mateix temps que el de Casademunt. Així, a l'any 1951 es registren quatre defuncions al Sanatori del Montseny i quatre a l'Hotel-sanatori, el 1952 una defunció a cada casa i el 1953 només tres defuncions al Sanatori del Montseny. Els anys 1954 i 1955 ja no s'enregistra cap defunció enlloc, indicatiu clar que els sanatoris devien deixar de funcionar com a tals.

Per informacions de la família Crivillé sabem que fins al 1957 aquesta família va viure a l'hotel, i hi tenia alguns llogaters per fer cures de repòs; no oblidem que amb els nous antibiòtics, la penicil·lina i sobretot la terramicina, la tuberculosi havia deixat d'ésser la malaltia terrible de les dècades anteriors, i ara es podia curar a casa i aviat es va pràcticament anul·lar com a malaltia infecciosa i mortal.

...

Els records de les persones que van tenir alguna vinculació amb el sanatori o sanatoris, parlen de l'activitat que ambdues cases tingueren molts anys, de les freqüents visites de familiars i de les sortides d'aquests pels voltants.

Sobre aquest darrer tema hi ha un acord municipal del 12 de juny de 1938, signat per l'alcalde del Brull Dionís Casanovas, segons el qual tant el Sanatori del Montseny com l'Hotel del Brull, han de donar compte a l'Ajuntament de

totes les entrades i sortides de malalts, i també s'acorda que els malalts només poden anar al bosc, però no a cases ni pobles del veïnatge, a fi d'evitar contagis (A. Mun. Brull. Actes de 1938-1939).

Tot just acabada la guerra civil, essent alcalde Lluís Sala i Postius, es va acordar el 3 de març de 1939 que, atenent la petició feta pel director del Sanatori del Montseny, es proporcioni la carn suficient als malalts i residents al sanatori al preu de taxa del bestiar del municipi, i només se'n podrà vendre a fora quan les necessitats d'aquests estiguin satisfetes (A.Mun. Brull. Actes de 1939-1950).

També es té un bon record dels metges que assistiren els malalts com els doctors Rosal, Coll, Beringo o Raventós, els quals també atenien la gent del terme. Així consta que el 1940 el metge del sanatori assistia gratuïtament el fill major del Bruguer, que es trobava greument malalt, puix que la família passava per un temps de molta misèria per haver estat detingut «per roig» el pare Josep Estragués. L'Ajuntament del Brull, el 4 d'abril del dit any, va acordar pagar les medecines i oferir altres ajudes a la família perquè «la esposa y el hijo no tienen ninguna culpa de la actuación roja de su marido y padre» (A.Mun. Brull. Actes de 1939-1950).

L'última persona que figura en els llibres de defuncions del Brull com a resident al Sanatori del Montseny, és el Dr. Josep Raventós i Ferrerons, de Barcelona, que hi morí a l'edat de 55 anys el 9 d'abril de 1956 (A.Mun. Brull, Defuncions. Tomo 11 de 1947 a 1964).

El Dr. Raventós vivia en una caseta annexa a Casademunt, però aleshores ja no hi havia pràcticament malalts, només algunes persones que s'hi trobaven com a convalescents o «fent salut», segons expressió que hem recollit.

CASADEMUNT, CASA D'ESPIRITUALITAT

Durant els anys 1955 i 1956 la Casademunt estigué pràcticament tancada, només hi havia masovers i dues famílies que residien temporalment en els altres edificis, el de la capella i una altra caseta fora del cos central del mas.

El 2 de juliol de 1956 van comprar la propietat estricta de Casademunt les religioses de la Congregació de Jesús i Maria de Barcelona; els la va vendre l'ancià Ignasi Pons i Bofill.

Dos anys més tard, la casa del carrer Casp de les mateixes religioses comprava a la família Crivillé i adaptava per a residència de noies i germanes jubilades l'Hotel-Brull.

Del 1956 al 1962 la Casademunt serví com a lloc de descans i estiueig de religioses i col·legiales, les quals hi residien també temporalment per curssets o altres activitats religioses i pedagògiques durant el curs escolar, restant però la casa tancada algunes temporades.

El 18 d'octubre de 1962 s'hi va instal·lar definitivament una comunitat de sis religioses de la Congregació de Jesús i Maria de Barcelona, i a partir d'aleshores la casa prengué l'actual destinació de Casa d'Espiritualitat, on acudeixen grups de religioses d'altres congregacions, grups de matrimonis, de joves, de parròquies que volen fer trobades d'espiritualitat, etc. Igualment s'hi fan exercicis espirituals, convivències, cursets, retirs o altres reunions de caràcter espiritual o cultural.

L'antic mas és el centre de la residència de la comunitat, on poden conuiuïre aquests grups, però també les construccions auxiliars fetes a l'època del sanatori ofereixen estades per a grups escolars, colònies d'estiu o de comunitats religioses que volen fer vida a part.

El bisbe de Vic, Josep Maria Guix, hi passa cada any el mes d'agost, temps en què es cuida del servei religiós de la casa i de la parròquia del Brull.

Des de fa anys els bisbes de la Tarraconense s'hi acostumen a reunir anualment uns dies del mes d'agost, d'on han de sortir disposicions comunes i orientacions dirigides a tots els fidels catalans.

L'Hotel també ha derivat en casa d'acolliment, especialitzat però en persones amb problemes de drogues o inadaptacions. Inicialment fou de les religioses, i aquí hi morí el 24 d'agost de 1958 la religiosa Eulàlia Mitjans i Garcia, de la Casa de Jesús i Maria del carrer Casp, però a la dècada dels 60 les religioses deixaren aquesta residència, que té el nom oficial de Santa Maria del Pinar, i des d'aleshores és una casa per al tractament psíquic i d'adaptació, sempre sota dependència religiosa, de persones amb problemes d'adaptació.

Vista panoràmica (Foto: A. Pladevall)

